

Lärohandledning

Viggo och rädslostan

Författare: Lisa Bjarbo

Illustrator: Johanna Magoria

Rekommenderas för år 1 – 3

En handledning av Lina Stoltz.

Lisa Bjarbo • Johanna Magoria

VIGGO

och
rädslostan

rabén&sjögren

Introduktion

Den här handledningen innehåller tips och övningar som kan hjälpa dig att få dina elever att utveckla sin läsförståelse och läslust genom att träna på *läsförståelsestrategier*, att göra *textkopplingar* och *relatera* till egna erfarenheter. Du får även förslag på bilduppgifter och dramaövningar att göra utifrån texten.

Handledningen fungerar både om boken högläses eller finns som klassuppsättning. Om barnen läser tyst är det ändå bra att läsa vissa stycken och kapitel gemensamt. Tänk på att det är en fördel om du har läst igenom texten själv innan du läser och diskuterar med eleverna. Läs också igenom kapiteluppgifterna i förväg. Öka delaktigheten genom att ge eleverna tid att *fundera enskilt och prata i par innan ni diskuterar alla tillsammans*.

Vissa uppgifter passar bäst att inte göra till varje kapitel, utan bara ibland. Dessa är markerade med *.

På raderna – svaret står i texten.

Mellan raderna – att kunna dra lite egna slutsatser och förstå sådant som inte sägs rakt ut.

Bortom raderna – att tänka lite friare och reflektera över frågor och budskap i texten, här passar det bra att diskutera tillsammans.

Alla uppgifter är kopplade till centralt innehåll i svenska för åk 1-3.

Berättelsen

Viggo och rädslostan är första delen i serien Viggos värld. Sjuåriga Viggo har en hemlig lista. På den ritar han allt han är rädd för. Det är rätt jobbigt att vara rädd för en massa grejer, och värst är nästan att inte våga berätta för någon om alla sina rädslor.

Före läsningen

Omslaget

Titta på bilden. Vem tror du är Viggo?

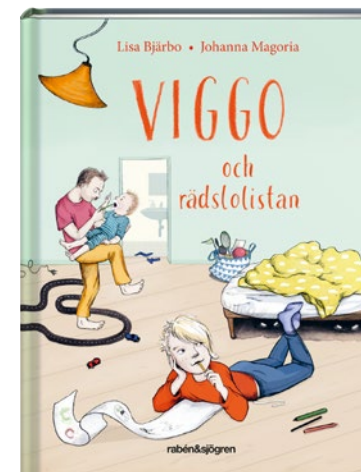
Vilka kan de andra vara?

Läs titeln. Vad tror du rädslosta

betyder? Vad finns det på en sådan?

Högst upp på omslaget står det två

namn. Vilka kan de två personerna vara?

Varje kapitel

* Vad hände i förra kapitlet? Samman-

fatta gärna med ett par meningar.

Läs vad kapitlet heter. * Får man någon idé om vad det kommer att handla om?

Gå igenom svåra ord och uttryck. Om ni stöter på fler ord under läsningen som eleverna inte förstår så stanna upp och ta reda på vad de betyder.

Under läsningen

Eftersom kapitlen är ganska korta är det bra att läsa utan att stanna upp alltför mycket – ha fokus på *läsupplevelsen*. Spara gärna frågor och samtal till efter läsningen. Undantag för om det är något eleverna inte förstår och vill fråga om.

Efter läsningen

Efter varje kapitel

* Minns du vad kapitlet hette? Tycker du att det var ett bra kapitelnamn?

Hörde det ihop med vad som hände?

Svara på *läsförståelsefrågorna* nedan. (enskilt, i par, gemensamt)

Kolla om eleverna har egna frågor.

* Sammanfatta texten. Hur började den? Vad hände sedan? Hur slutade den?

Textkopplingar

Påminner boken om något annat du läst eller någon film du sett? Har du läst någon annan bok/sett film om just rädslor? Kan du komma på någon bok/film om ett barn som bor med bara en av sina föräldrar eller om att lära känna en ny kompis? Finns det någon bok/film som handlar om halloween?

Viggo själv

Diskutera på vilka sätt saker är annorlunda för Viggo i början och i slutet av boken. (Han har lärt sig skriva, han har fått en ny kompis/bästis, hans rädslor är inte längre hemliga.)

Dramatisera

Uttrycka känslor med kroppen

Sprid ut er så ni har gott om plats. Prova göra statyer med kroppen för att testa hur man kan visa och se att någon är: rädd, arg, glad, blyg, överraskad, nervös, ledsen, förvånad, trött, ivrig, modig.

Spela upp scener

Prova spela upp några korta scener i smågrupper eller för klassen. Skriv ner replikerna i förväg och låt eleverna träna några minuter. Förslag på scener finns sist i lärarhandledningen.

Rita och måla

Rita en bild som föreställer någon person eller något som hände i boken. Elever som har svårt att rita fritt från sitt eget huvud kan ha en av bokens illustrationer som förlaga att titta på.

Tema rädsla

I texten finns olika uttryck för hur det känns inuti Viggo när han är rädd, till exempel: det suger i magen, svider och bankar och klöser som ett vild-djur, hjärtat slår som en hammare, som om tusen ormar krälar inuti, det springer omkring små myror under huden. Var i kroppen känns rädsla? Hur vet man att man är rädd? Finns det saker som det är bra att vara rädd för (sånt som farligt på riktigt)? Har du någon du kan berätta för när du är rädd? Kan ni ge tips till varandra vem man kan vända sig till? Vad kan man göra om det finns någon person man är rädd för? Hur kan man hjälpa någon som är rädd?

Synonymer

Hur många ord kan ni komma på som betyder att något är hemskt? (otäckt, läskigt, kusligt, ruskigt, förfärligt)

Egen rädslolista

Skriv eller rita egna rädslolistor. Kanske också intervjua någon annan, t.ex. i familjen, om deras rädslor.

**Var beredd på att det kan finnas barn i gruppen som har anledning till rädsla som de inte vågar berätta om (t.ex. våld och övergrepp). Ett sätt kan vara att ge möjlighet att göra även hemliga rädslolistor, om det finns något som de inte är redo att visa någon just nu. Men poängtera så klart bokens budskap. Ingen ska behöva bära omkring på rädslor.

Läsförståelsefrågor

Hemma hos Viggo

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

hojtar, otåligt, spurta, gepard

LÄSFÖRSTÅELSE

Varför ritar Viggo istället för att skriva? (på raderna)

Varför slutar Viggo att rita och slänger iväg pennan? (mellan raderna)

Vad gömmer Viggo under sin kudde? (på raderna)

Vilka är med i Viggos familj? (på raderna)

Tiokompisar

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

tiokompisar, kvick som en kobra, hundrakompisar, tusenkompisar

LÄSFÖRSTÅELSE

Vad tycker Viggo om matte? (på raderna) Varför vill han jobba med gånger eller hundrakompisar? (mellan raderna)

Varför har han ingen bästa kompis längre? (på raderna)

Malte är ny i klassen. Hur är det att vara ny och inte känna någon?

Hur kan man hjälpa till om man får en ny klasskompis (bortom raderna)

Är Viggo eller Malte med på bilden på s. 12? Hur kan du känna igen dem? (på raderna)

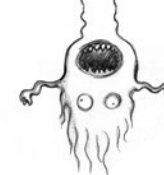
LÄSFÖRSTÅELSE

Varför säger Viggos mamma "haj skädd" istället för "hej skatt"? (på raderna)

Varför flyttade Viggos mamma? (på raderna)

Varför tror du Viggo tycker allt blir extra läskigt vid läggdags? (bortom raderna) Vad betyder ill-skär? (på raderna)

Viggos mamma bor i Köpenhamn i Danmark. Titta gärna på en karta för att se var det ligger. Ps. Viggo bor i Gnesta. Var ligger det?

En mördare utanför Hemköp

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

Hemköp, kapprummet, alternativ, hundra procent, ser förbannad ut, andedräkt, spänner ögonen i, evighet

LÄSFÖRSTÅELSE

Titta på bilderna på s. 16-17. Vilken stämning är det?

Viggo är less på att vänta i bilen. Varför går han inte in i affären? (på raderna)

Vem tror Viggo att det är som knacker på bilrutan? (på raderna)

Vad menas med att det svider och bankar och skriker som ett klösande vilddjur i Viggos mage? (mellan raderna)

Vad menas med att Maltes andedräkt gör moln i bilen? (bortom raderna)

Så låter danska

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

imponerat, tivoli, en halv sekund

Rädslostan

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

himla med ögonen

LÄSFÖRSTÅELSE

Varför är Viggos rädslostan inte färdig ännu? (på raderna)

Varför skriver han en lista? (på raderna)

Varför säger Viggo inte till sin pappa att han är rädd? (mellan raderna)

Titta på bilden på s. 28-29. Är det vanligt att de vuxna måste tjata på barnen för att de ska lägga sig?

Blir det ofta bus på kvällarna? Varför i så fall? (bortom raderna)

För hälvidde

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

För hälvidde, ekar, räkna gånger, fejan, skvalpar

LÄSFÖRSTÅELSE

Vad är det Viggo tävlar i? (på raderna)

Malte håller med Viggo om att man får svära på danska. Varför gör han

det? (mellan raderna) Vad tycker du om svordomar? (bortom raderna)

Varför gråter Viggo inte när han får vattenflaskan på foten? (mellan raderna)

Har du hört någon säga att det är löjligt eller så att gråta? Är det bättre

att gråta eller att inte gråta när någon ser? Hur är det på vår skola, i vår klass, visar vi våra känslor? (bortom raderna)

Macka med sylt

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

på huk, sneglar, frustar, fräsrösten

LÄSFÖRSTÅELSE

Titta på bilden på s. 40. Vart tror du de är på väg? (Tips: Viggo har skolväska och pappa påse med mat.) Titta sedan på s. 44-45. Kan du gissa något om vad som kommer att hända i kapitlet?

Vad gör pappa när Viggo berättar att han inte grät fastän han ville? (på raderna)

Varför lägger sig Viggo och Nils på hallgolvet? (på raderna)

Varför lägger sig pappa på hallgolvet? (bortom raderna)

Det står ”klumpen som Viggo har i halsen kommer att spruta ut över hela hallen”. Vad menas med det? (mellan raderna)

Batterier som behöver laddas

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

laddstation, procent, skvimpar, kolla in läget, volymen, ryter, snabbt som ögat, rotar runt, kutar

LÄSFÖRSTÅELSE

Vad brukar Viggos mamma göra för att bli piggare när hon är trött?
(på raderna)

Varför blir det bråk vid frukostbordet? (på raderna)

Varför ryter pappa åt Nils? (mellan raderna)

Varför slutar Nils att skrika (på raderna)

Viggo skickar 10 batterier i meddelandet till mamma. Vad vill han att hon ska förstå? (mellan raderna)

Slenderman

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

Slenderman, cool, server på Minecraft, otäckt, föreställa sig, mörkt som i en grav, kusligt, attackera, spänner ögonen i, rejsar som pilar

LÄSFÖRSTÅELSE

Varför vill Viggo att pappa och Nils ska skynda sig till förskolan? (mellan raderna) Vad går Slenderman-leken ut på? (på raderna)

Varför tar leken slut? (mellan raderna)

Vad menar Malte när han säger: "fortsättning följer"? (mellan raderna)

Tumme upp och tumme ner

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

med en gång, smiley, kapprummet, lyx, mod

LÄSFÖRSTÅELSE

Vad tycker Viggo om läsning och bokstäver? (mellan raderna)

Vad finns det för problem att vara kompis med Malte? (på raderna) Viggo vill bli modig. Kan man öva så man blir det? Hur i så fall? (bortom raderna)

Mammahelg

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

pillar, himlar med ögonen, korkad, mycket riktigt

LÄSFÖRSTÅELSE

Varför tycker Viggo att det känns som jättelång tid tills mamma kommer fastän det bara är fem dagar? (på raderna) Varför gör de så mycket roliga saker på mammahelgerna? (bortom raderna)

Nu har du läst ungefär halva boken och vet ganska mycket om Viggo. Skriv en lista tillsammans på allt ni kan komma ihåg. (på raderna, mellan raderna)

Mer och mer och mer på eld

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

vedträn, valborgseldar, brandvarnarna, ringlar sig, hux flux, livlig fantasi, vindögd

LÄSFÖRSTÅELSE

Hur får Viggo reda på att hus kan brinna upp? (på raderna)
Varför berättar han inte för pappa vad han blev rädd för? (på raderna)
Varför slutar Viggo tänka på eld när han får ipaden? (mellan raderna)

Bus eller godis

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

halloween, pumpor, fett häftigt, eldgaffel, gatuartist, staty, challenge, antenner, symbol

LÄSFÖRSTÅELSE

Vad tycker Viggo om halloween? (på raderna)

Vad är det som får Viggo att sluta tänka på sina rädslor när mamma ringer? (på raderna)

Varför frågar inte Viggo sin pappa om han får gå bus eller godis med Malte? (mellan raderna)

Challenge: klarar ni Viggos challenge att stå blickstill i en hel minut?

Det enda som får röra sig i kroppen är andetag.

Det står i veckobrevet

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

studiedag, teatersmink, all right, sammanbitet, Darth Vader, lögnare, verkar köpa det

LÄSFÖRSTÅELSE

Titta på bilden på s. 90. Vad håller Viggo och pappa på med? (mellan raderna)

Varför blir det bråttom med Viggos utklädning? (på raderna)

Viggo tycker att det ofta blir bråk i hallen? Varför just där? (mellan raderna)

Varför säger inte Viggo att han faktiskt inte vill eller vågar gå bus eller godis med Malte? (mellan raderna)

Har du gjort något för att någon annan ville eller förväntade sig det?

Brukar du låta andra bestämma för att du inte själv vet riktigt vad du vill? (bortom raderna)

Katastrofkvällen

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

blänger, gör en volt, trailersarna, komma i rätt stämning, spannar, snöpligt

LÄSFÖRSTÅELSE

Vad handlar filmerna om som Malte vill titta på? (på raderna)

Varför vill Viggo få pappa att tro att han är kräksjuk? (mellan raderna)

Brukar du någon gång ljuga lite för att slippa något du inte vill göra?

Är det okej eller inte att göra det? (bortom raderna)

Säg direkt

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

nerfpistol

LÄSFÖRSTÅELSE

Varför frågar pappa hela tiden om Viggo mår illa? (på raderna)

Varför vill Viggo inte att Malte ska veta att han är rädd? Vad tror han ska hända? (mellan raderna)

Vad skulle pappa kunna göra istället för att säga till Viggo att spöken inte finns och att han ska sluta tänka på hemska saker? (bortom raderna)

Allt är värst

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

utklädnaderna, växer i munnen, tuppkam, rör inte en enda fena, vällande

LÄSFÖRSTÅELSE

Varför får Viggo inte i sig sin frukost? (på raderna)

Varför river Viggo sönder sin rädslolista? (på raderna)

Viggo väljer mellan: att ljuga för pappa att han mår illa, att erkänna att han inte vågar gå bus och godis eller att gå bus och godis fastän han är rädd.

Vad är bra och dåligt med de olika alternativen? (diskutera)

Pappa pusslar

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

legat i, radar upp, förstenad, på huk, fontän, mumlet, avklarat, ett dugg

LÄSFÖRSTÅELSE

Läs vad kapitlet heter och titta på bilden på s. 122. Vad tror du det är som pappa pusslar?

Vad har Viggo gjort hela dagen? (på raderna)

Hur hittar pappa rädslostan? (på raderna)

Varför börjar pappa inte att skratta, som Viggo trodde? (mellan raderna)

Vuxenprat

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

mumlet

LÄSFÖRSTÅELSE

Vad tror du Viggos pappa sa till Maltes mamma? (bortom raderna)

Vilka saker är Viggos pappa rädd för? (på raderna)

Skulle det hjälpa om Viggo berättade för pappa att möss faktiskt inte alls är farliga? (diskutera)

Banana skids

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

sprider mod, världsmästare, sniglar sig

LÄSFÖRSTÅELSE

Varför är det så viktigt att Malte klättrar upp i trädet med Viggo? (på raderna)

Varför känns det som om klockan går sakta på fritids? (mellan raderna)

Vad menas med att Viggo har vuxit en halv meter inuti? (mellan raderna)

Vem var det som fes?

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

Batmobil, stupet, walkie-talkie-röst, sabba, imponerad, far all världens väg, proffsig, halar fram, v-tecken

LÄSFÖRSTÅELSE

Titta på bilden på sidan 139. Varför ser Viggo och mamma så glada ut? (på raderna)

I kapitlet "Allt är värst", tyckte Viggo att kaffe luktar jätteäckligt (s 112).

I det här kapitlet tycker han det luktar ganska gott. Varför är det skillnad? (mellan raderna)

Viggo

SVÅRA ORD OCH UTTRYCK

spurtar, hundratio kilometer i timmen

LÄSFÖRSTÅELSE

Varför tejpar Viggo upp rädslostan på väggen? (på raderna)

Förslag på scener att dramatisera

Viggo och Maltes samtal utanför Hemköp, s. 18-19 (2 elever)

Samtalet på skolgården om att svära på danska, s. 32-34 (3 elever)

När pappa säger till Viggo att man visst får gråta, s. 39-41 (2 elever)

När Viggo, Nils och pappa sitter i soffan och pratar om mammahelg, s. 65-67 (2 elever)

När Viggo, Nils och mamma pratar över ipaden om guldmannen, s. 81-84 (3 elever)

Samtalet mellan Maltes mamma och pappa om bus eller godis, s. 93-96 (4 elever, en utan repliker.)

När Malte ger Viggo banana skids och Viggo föreslår att de ska klättra i träd, s. 128-129 (2 elever)

När Viggo läser "Vem var det som fes", s. 137-139 (2 elever)

Ur kursplan i svenska för årskurs 1-3

Centralt innehåll

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter
- Att lyssna och återberätta i olika samtalssituationer
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll.
- Några skönlitterära barnboksförfattare och illustratörer
- *Texter som kombinerar ord och bild*
- *Ord, symboler och begrepp som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter*
- ... kroppsspråk

Ämnets syfte

Eleverna ska även stimuleras till att uttrycka sig genom olika estetiska uttrycksformer.

